



Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg

Ebrill 2024 – Mawrth 2025



Tribiwnlys Tir
Amaethyddol
Cymru

Agricultural
Land Tribunal
Wales

Cynnwys

Rhagair	3
Trefniadau Goruchwyllo Cydymffurfiaeth	4
Asesu Cydymffurfiaeth	4
Adrodd ar waith a wnaed yn 2024-2025	6
Gwaith sydd i ddod 2025-2026	6

Rhagair

Dyma nawfed adroddiad blynyddol Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru (“y Tribiwnlys”) ar ei gydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg ers i'r Safonau ddod i rym ar 30 Mawrth 2017. Mae'r adroddiad hwn yn canolbwyntio ar y cyfnod 1 Ebrill 2024 i 31 Mawrth 2025.

Mae dwy ran i'r Tribiwnlys, sef yr ysgrifenyddiaeth a'r Aelodau. Maent yn gweithio gyda'i gilydd, yn ystod y broses apelio a gwneud cais, gan wneud tasgau gwahanol.

Yr aelodau yw:

- Cadeirydd y Tribiwnlys (hynny yw prif farnwr y Tribiwnlys a'r arweinydd barnwrol;
- y Dirprwy Gadeiryddion; ac
- aelodau nad ydynt yn aelodau cyfreithiol, sy'n arbenigo mewn draenio tir, perchnogaeth tir a ffermio.

Mae'r Tribiwnlys, ei aelodau a'i benderfyniadau yn annibynnol ar Lywodraeth Cymru. Mae aelodaeth y Tribiwnlys yn cynnwys 5 aelod cyfreithiol ac 16 aelod arbenigol/lleyg. O'r rhain, mae gan y Tribiwnlys 6 aelod sydd â sgiliau Cymraeg cryf (dau aelod cyfreithiol, 4 aelod lleyg), a gellir cynnull panel llawn (hy cadeirydd cyfreithiol a 2 aelod lleyg) a all gynnal gwrandawriad llawn drwy'r Gymraeg i drafod materion yn ymwneud â thenantiaethau amaethyddol. Yr eithriad yw gwrandawiadau i drafod materion sy'n ymwneud â draenio, ond gellir cynnal y rhain drwy gyfrwng y Gymraeg gan ddefnyddio cyfieithu ar y pryd.

Mae'r ysgrifenyddiaeth yn gyfrifol am weinyddu'r Tribiwnlysoedd ac yn ymdrin â phob ymholiad ffôn a phob ymholiad ysgrifenedig. Gweision sifil yw'r ysgrifenyddiaeth, a gyflogir gan Lywodraeth Cymru, ac maent yn rhan o Uned Tribiwnlysoedd Cymru (sy'n gyfrifol am weinyddu chwe thribiwnlys datganoledig yng Nghymru). Nid oes neb yn nhîm yr ysgrifenyddiaeth yn rhugl yn Gymraeg, ond mae cymorth ysgrifenyddiaethau eraill Uned Tribiwnlysoedd Cymru ar gael iddynt pan fo angen. Mae'r Uwch Reolwr Gweithrediadau a Phennaeth Tribiwnlysoedd Cymru ill dau yn rhugl yn y Gymraeg.

Dyddiad cyhoeddi: 09/10/2025

Manylion cyswllt ar gyfer ymholiadau: AgriculturalLandTribunalWales@llyw.cymru

Trefniadau Goruchwyllo Cydymffurfiaeth

Mae'r Adroddiad Blynnyddol hwn wedi'i baratoi gan Uned Tribiwnlysoedd Cymru ac wedi'i gymeradwyo gan Gadeirydd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru.

Mae'r adroddiad blynnyddol hwn yn ymddangos ar wefan y Tribiwnlys ac mae Comisiynydd y Gymraeg wedi cael gwybod ei fod wedi'i gyhoeddi.

Asesu Cydymffurfiaeth

Safonau Cyflenwi Gwasanaethau

Mae'r Tribiwnlys yn sicrhau cydymffurfiaeth â'r safonau cyflenwi gwasanaethau drwy'r camau canlynol:

- Rhoi canllawiau i staff ar sut i ymateb i ohebiaeth, ateb y ffôn ac ateb negeseuon e-bost.
- Darparu templedi ar gyfer llythyrau, sy'n cynnig cyfle i ddefnyddwyr y Tribiwnlys gael gohebiaeth yn Gymraeg. Mae llythyrau a negeseuon e-bost oddi wrth y Tribiwnlys hefyd yn cynnwys brawddeg safonol yn datgan bod gohebiaeth yn cael ei chroesawu yn Gymraeg, ac na fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.
- Mae'r holl ddogfennau a gynhyrchir ar gyfer y cyhoedd ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg, gan gynnwys ffurflenni cais a dogfennau canllaw. Mae fersiynau Saesneg y dogfennau a'r ffurflenni a gynhyrchir gan y Tribiwnlys hefyd yn cynnwys brawddeg safonol sy'n datgan eu bod ar gael yn y Gymraeg, ac y gall y cyhoedd gyflwyno gwybodaeth i'r Tribiwnlys yn y Gymraeg.
- O fis Mawrth 2024, mae cwestiwn dewis iaith newydd wedi'i gynnwys yn y ffurflenni, ac ail gwestiwn nad yw'n orfodol yn gofyn "Os ydych chi'n gallu siarad Cymraeg ac wedi nodi Saesneg fel eich dewis iaith, oes yna reswm penodol pam eich bod chi wedi dewis cyfarthrebu yn Saesneg."
- Sicrhau bod pawb yn deall bod darpariaeth ar gyfer cynnal gwrandawiadau yn Gymraeg ac y gall unrhyw un sy'n bresennol ddefnyddio'r Gymraeg mewn gwrandawiad.
- Mae pob tudalen o'n gwefan ar gael yn Gymraeg a Saesneg.
- Mae darpariaeth i orchmynion a phenderfyniadau gael eu cyflwyno yn Gymraeg a Saesneg.
- Mae Llywodraeth Cymru yn defnyddio system ffôn drwy Microsoft Teams. Mae'r Tribiwnlys yn defnyddio'r system hon i sicrhau ei fod yn cydymffurfio â safonau 8 a 9 gan ei bod yn sicrhau bod gan ddefnyddwyr y Tribiwnlys yr opsiwn o bwysu 1 i siarad ag aelod o'r tîm yn Gymraeg a phwyso 2 i siarad ag aelod o'r tîm yn Saesneg.

Defnyddio ein gwasanaethau 2024-2025:

Cyfanswm y ceisiadau a ddaeth i law	13
Nifer y ceisiadau a gafodd eu prosesu yn Gymraeg	2
Cyfanswm y gwrandawiadau a gynhelir	5
Nifer y gwrandawiadau a gynhaliwyd yn Gymraeg	0

Gwefannau

Nodir isod ddadansoddiad o faint o weithiau yr ymwelwyd â thudalen hafan Gymraeg a Saesneg y Tribiwnlys ar wefan Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru rhwng 1 Ebrill 2024 a 31 Mawrth 2025.

	Saesneg	Cymraeg	Cyfanswm
Nifer yr ymweliadau â'r dudalen	1,580	36	1,616

Safonau Llundio Polisi

Mae'r Tribiwnlys yn arfer ei swyddogaethau statudol yn unol â'r ddeddfwriaeth sy'n ei lywodraethu (Deddf Daliadau Amaethyddol 1986: Deddf Draenio Tir 1991). Nid yw o fewn cylch gwaith y Tribiwnlys i ddatblygu polisi. Er hynny, rydym yn ystyried effaith ein penderfyniadau gweithredol ar ddarpariaeth ein gwasanaethau yn Gymraeg.

Safonau Cadw Cofnodion

Mae Hysbysiad Cydymffurfio Comisiynydd y Gymraeg ar gyfer y Tribiwnlys yn esbonio'r Safonau Cyflenwi Gwasanaethau, Llundio Polisi, a Chadw Cofnodion y mae'n rhaid i'r Tribiwnlys gydymffurfio â hwy. Cyhoeddwyd [yr Hysbysiad Cydymffurfio](#) ar wefan y Tribiwnlys: Rydym yn cadw cofnod o nifer y cwynion a ddaw i law, os oes rhai, sy'n ymwneud â chydymffurfio â'r Safonau.

Cwynion

Ni ddaeth unrhyw gwynion i law'r Tribiwnlys mewn perthynas â gweithredu'r Safonau yn ystod y cyfnod adrodd.

Adrodd ar waith a wnaed yn 2024-2025

	Cam Gweithredu	Cynnydd
1.	Meithrin cysylltiadau â defnyddwyr gwasanaethau i nodi'r hyn sy'n eu rhwystro rhag rhyngweithio â'r Tribiwnlysoedd drwy gyfrwng y Gymraeg.	Parhau i gyflawni'r amcan. Mae'r broses wedi'i chynllunio i gasglu gwybodaeth gan ddefnyddwyr, ac mae'r holl ffurflenni cais yn gofyn i ymgeiswyr sy'n siarad Cymraeg ac sydd heb ddewis rhyngweithio yn Gymraeg â'r Tribiwnlys nodi eu rhesymau am beidio â gwneud hynny. Casglwyd data o fis Mawrth 2024. Mae'r data a gesglir yn cael eu cyflwyno mewn adroddiad i Arweinwyr Barnwrol bob chwarter. Nid oes digon o wybodaeth wedi'i chasglu eto i gynnal dadansoddiad boddhaol. Byddwn yn parhau i gasglu data a fydd yn cael eu dadansoddi cyn gynted ag y bydd digon o ddata wedi'u casglu gan ddefnyddwyr gwasanaethau.
2.	Nodi gwelliannau y gellir eu gwneud a'u rhoi ar waith yn ystod 2024-25 i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn ein Tribiwnlysoedd.	Parhau i gyflawni'r amcan. Rydym wedi nodi gwelliannau y gellir eu gwneud i'r wefan a fydd yn galluogi hyrwyddo'r Gymraeg. Rydym yn gweithio gyda'n hadran TG ar hyn o bryd i weithredu'r gwelliannau hynny.
3.	Asesu cydymffurfiaeth y Tribiwnlys â Safonau'r Gymraeg yn erbyn llinell sylfaen a sefydlwyd yn 2023-24.	Amcan wedi'i gwblhau. Ni nodwyd unrhyw faterion sylfaenol wrth asesu canlyniadau'r hunanasesiad ar gydymffurfiaeth staff â Safonau'r Gymraeg. Caiff hunanasesiad pellach ei gynnal yn 2025-26.
4.	Paratoi Dogfen sy'n amlinellu gofynion Safonau'r Gymraeg i'w rhannu â holl Aelodau'r Tribiwnlys.	Mae'r Ddogfen wedi'i pharatoi a bydd yn cael ei dosbarthu i holl Ddeiliaid Swyddi Barnwrol yn ystod 2025-26.

Gwaith sydd i ddod 2025-2026

1. Asesu cydymffurfiaeth Staff y Tribiwnlys â safonau'r Gymraeg drwy gwblhau hunanasesiad.
2. Diweddaru'r asesiad o sgiliau Cymraeg aelodau'r Tribiwnlys.
3. Dosbarthu Dogfen sy'n amlinellu gofynion Safonau'r Gymraeg i bob Deiliad Swydd Farnwrol.
4. Nodi gwelliannau pellach y gellir eu gwneud a'u rhoi ar waith yn ystod 2025-26 i adeiladu ar y cynnydd a wnaed wrth hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn y Tribiwnlys.